

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Ured glavnog tajnika

Broj: SuT- T-9/2010-1
Zagreb, 17. ožujka 2010.

PRIOPĆENJE
SA 1. SJEDNICE USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE
održane 17. ožujka 2010.

Ustavni sud Republike Hrvatske održao je 17. ožujka 2009. prvu javnu sjednicu u tekućoj godini, na kojoj je odlučivao u sljedećim ustavnosudskim predmetima:

1. Postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom **članka 20. stavka 1. Zakona o obrtu** ("Narodne novine" broj 77/93., 90/96., 64/01., 71/01. - ispravak, 49/03. - pročišćeni tekst, 68/07. i 79/07. – ispravak), pokrenut od Ustavnog suda Republike Hrvatske na temelju članka 38. stavka 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske. **(ustavnosudski predmet broj: U-I-2771/2008)**

Ustavni sud donio je Odluku kojom je ukinuo osporeni članak 20. stavka 1. Zakona o obrtu s tim da odluka o ukidanju stupa na snagu 15. srpnja 2010. godine.

U postupku ocjene ustavnosti sporne odredbe Zakona o obrtu, Ustavni sud je ispitao je li razlika u opsegu odgovornosti za obveze obrtnika fizičke osobe i odgovornosti za obveze trgovaca pojedinca ustavno opravdana ili, naprotiv, krši ustavno načelo jednakosti (članak 14. Ustava) te neopravdano pogoduje obrtnicima fizičkim osobama, čime bi država ujedno prekršila i ustavnu zapovijed osiguranja jednakog pravnog položaja na tržištu svim poduzetnicima (članak 49. stavak 2. Ustava). U ispitivanju navedene razlike, Ustavni sud morao je ocijeniti jesu li obrtnici i trgovci pojedinci u istovjetnom pravnom položaju, je li Zakon o obrtu u regulaciji tog položaja

postupio na različit način, te je li zakonodavac za to imao objektivno i razborito opravdanje.

Ustavni sud je utvrdio da je zakonodavac, propisujući da obrtnik za obveze koje nastaju u obavljanju obrta odgovara "unesenom imovinom koja je potrebna za obavljanje obrta", u članku 20. stavku 1. Zakona o obrtu, a ne "cijelom svojom imovinom" (kao članak 9. stavak 2. ZTD-a za trgovca pojedinca), ustanovio različit pravni režim odgovornosti dužnika za obveze preuzete poslovanjem. Time je uspostavljena iznimka od načela jedinstvenosti imovine i načela odgovornosti cijelom imovinom koje je, međutim, univerzalno i primjenjivo na sve oblike organiziranja gospodarskih subjekata, uključujući i obrtnike.

Prema ocjeni Ustavnog suda, obveza države da svim poduzetnicima osigura jednak pravni položaj na tržištu, propisana člankom 49. stavkom 2. (prva rečenica) Ustava, zahtijevala bi izjednačavanje poduzetnika u njihovim pravima, ali i u njihovim obvezama. Trgovci pojedinci, sukladno načelu jedinstvenosti imovine, odgovaraju za obveze cjelokupnom svojom imovinom (unesenom u poduzeće i privatnom), dok obrtnici, prema članku 20. stavku 1. Zakona o obrtu, ne odgovaraju privatnom imovinom, to jest onom koja ne predstavlja "unesenu imovinu potrebnu za obavljanje obrta". Budući da navedene dvije imovinske mase obrtnika nije moguće međusobno razlučiti, a sukladno načelu jedinstvenosti imovine nije ni dopustivo, spornim člankom 20. stavkom 1. Zakona o obrtu dovedena je u pitanje jednakost pravnog položaja na tržištu trgovaca pojedinaca u odnosu na obrtnike, pa nesuglasnost te zakonske odredbe postoji s aspekta članka 49. stavka 2. (prva rečenica) Ustava.

Nesuglasnost članka 20. stavka 1. Zakona o obrtu s člankom 49. stavkom 2. Ustava proizlazi i iz činjenice da obrtnici, jednako kao i trgovačka društva, jesu gospodarski subjekti, nositelji poduzetničkih aktivnosti i djeluju na tržištu, neovisno o tome što su prvi fizičke osobe, a drugi imaju pravnu osobnost, i neovisno o tome što djelatnost ne obavljaju na temelju istih propisa.

Polazeći od načela jedinstvenosti imovine, na kojem je utemeljen sustav odgovornosti za obveze koje nastaju u poslovanju poduzetnika na tržištu, također nema ustavnopravno utemeljenog razloga da trgovačka društva odgovaraju cjelokupnom imovinom (društva), a obrtnici samo (neutvrdivim) dijelom svoje imovine.

Slijedom svega navedenog, Ustavni sud zaključio je da u odnosu na članak 20. stavak 1. Zakona o obrtu postoje ustavnopravno utemeljeni razlozi za pokretanje postupka za ocjenu njegove suglasnosti s Ustavom, te je, postupajući na temelju članka 128. alineje 1. Ustava, članka 38. stavka 2. i članka 55. stavka 1. Ustavnog zakona, donio odluku kao u točki I. izreke.

S obzirom na zahtjev za koherencijom gospodarske prakse, Ustavni sud je na temelju članka 55. stavka 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske odredio da Odluka stupa na snagu 15. srpnja 2010. godine.

2. Postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom **članka 2. stavka 3., članka 5. stavaka 3. i 5., te članka 6. Zakona o mirovinskom osiguranju** ("Narodne novine" broj 102/98., 127/00., 59/01., 109/01., 147/02., 117/03., 30/04., 177/04., 92/05., 43/07.- odluka Ustavnog suda, 79/07. i 35/08., u daljnjem tekstu: ZOMO).

(ustavnosudski predmeti broj: U-I-988/1998, U-I-59/1999, U-I-176/1999, U-I-245/1999, U-I-943/1999, U-I-1624/2000)

Ustavni sud donio je Odluku kojom je ukinuo odredbe članka 5. stavaka 3. i 5. Zakona o mirovinskom osiguranju te Rješenje kojim nije prihvatio prijedloge za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom članka 2. stavka 3., članka 5. stavka 3. (u odnosu na određene razloge osporavanja) i članka 6. Zakona o mirovinskom osiguranju.

Prema ocjeni Ustavnog suda odredbe stavaka 3. i 5. članka 5. Zakona o mirovinskom osiguranju kojima je izraženo pravilo da se prava iz mirovinskog osiguranja utemeljenog na generacijskoj solidarnosti mogu ukidati samo u slučajevima određenim "ovim Zakonom", odnosno da se njihovo korištenje može ograničiti samo u slučajevima i uz uvjete određene "ovim Zakonom" ne uvažavaju temeljna pravna načela *lex specialis derogat legi generali* i *lex posterior derogat legi priori*. Zakon o mirovinskom osiguranju je opći zakon kojim se uređuju odnosi u sustavu mirovinskog osiguranja utemeljenog na generacijskoj solidarnosti, pa je posebnim zakonom dopušteno odstupiti od njegovih općih pravila. Isto tako, kasniji zakon koji na drugačiji način uređuje istovjetno pitanje koje je uređeno Zakonom o mirovinskom osiguranju ima prednost. Riječ je o općim

pravnim načelima univerzalnog značenja koje nije dopušteno, ali ni moguće derogirati na način na koji se to čini u članku 5. stavcima 3. i 5. Zakona o mirovinskom osiguranju.

Zbog navedenih je razloga Ustavni sud ukinuo članak 5. stavke 3. i 5. Zakona o mirovinskom osiguranju. Njihovo ukidanje, međutim, nema niti može imati bilo kakve praktične pravne posljedice, jer je riječ o "neživotnosti" zakonskih normi koju je u više navrata dosada potvrdila zakonodavna, ali i pravna praksa u širem smislu.

Pritom ustavni sud ističe da je Odluku o ukidanju navedenih odredbi donio iz razloga bitno različitih od onih zbog kojih predlagatelji osporavaju ustavnost istih odredbi.

Ustavni sud nije utvrdio nesuglasnost ostalih osporenih odredbi s Ustavom te nije prihvatio prijedloge za pokretanje postupka i njihovo ukidanje.

3. Postupak za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom članka 18. stavka 2. i članka 49. stavak 1. točke 9. alineje 3. Statuta Grada Belog Manastira ("Službeni glasnik Grada Belog Manastira" broj 4/09. i 6/09.)

(ustavnosudski predmet broj: U-II-38101/2009)

Ustavni sud donio je Rješenje kojim nije prihvatio prijedloge za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom osporenih članka 18. stavka 2. i članka 49. stavak 1. točke 9. alineje 3. Statuta Grada Belog Manastira.

U provedenom postupku Ustavni sud je utvrdio da Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ne propisuje tijelo nadležno za imenovanje odnosno razrješenje članova, predstavnika ili poslovnih organa u upravnim vijećima javnih ustanova, trgovačkih društava ili drugih pravnih osoba kojih je osnivač, vlasnik ili član jedinica lokalne samouprave. To pitanje Zakon prepušta statutima jedinica lokalne samouprave, pa je u tom smislu riječ o pitanju koje sam zakonodavac smatra samoupravnim rezervatom. U tom smislu nije osnovana tvrdnja da općinski načelnici, gradonačelnici odnosno župani imaju zakonsku ovlast izbora, imenovanja ili razrješenja osoba čije je djelovanje od interesa za jedinicu lokalne samouprave, odnosno da im je ta ovlast inherentna s obzirom na narav poslova koje obavljaju.

Člankom 42. ZLP(R)S-a propisano je da općinski načelnik, gradonačelnik odnosno župan zastupaju općinu, grad odnosno županiju. Ovlast zastupanja u smislu članka 42. ZLP(R)S-a, međutim, ne obuhvaća ovlast imenovanja članova i predstavnika jedinice lokalne samouprave u skupštinama odnosno u upravnim vijećima trgovačkih društava odnosno javnih ustanova kojima je osnivač jedinica lokalne samouprave. Pravo zastupanja jedinice lokalne samouprave odnosi se na zakonsko zastupanje tih jedinica "prema van" (primjerice, na sudu, prema trećima osobama, drugim državnim i javnim tijelima, itd.).

Ustavni sud ističe kako se pravo na lokalnu samoupravu ostvaruje preko lokalnog predstavničkog tijela (članak 132. Ustava). Zakonodavac je priznao pravo općinskom vijeću, gradskom vijeću, županijskoj skupštini odnosno Gradskoj skupštini Grada Zagreba da u statutu odredi tijelo nadležno za izbor odnosno razrješenje predstavnika te jedinice u upravnim vijećima ili skupštinama navedenih pravnih osoba. Hoće li se statutom ta nadležnost priznati predstavničkom tijelu ili općinskom načelniku, gradonačelniku odnosno županu stvar je odluke svakog pojedinog predstavničkoga tijela. Statutarno određenje da je za taj posao nadležno jedno od tih dviju tijela ne može se osporavati s aspekta zakonitosti, a ponajmanje ustavnosti.

Iz navedenih je razloga Ustavni sud utvrdio da je prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom članka 18. stavka 2. i članka 49. točke 9. alineje 3. Statuta Grada Belog Manastira neosnovan.

Ustavni sud napominje da su pravna stajališta izražena u ovom rješenju opće pravne naravi i obvezujuća su za sve jedinice lokalne samouprave u kojima već postoji ili će se eventualno pojaviti problem koji je bio predmet ispitivanja u ovom ustavnosudskom postupku.

GLAVNI TAJNIK

mr.sc. Teodor Antić